

KORXONADA AMALGA OSHIRILGAN INVESTISIYA LOYIHASI (TASHKILOT MISOLIDA)

Xakimov Farrux Abduganievich

“Hududiy elektr tarmoqlari” AJ Boshqaruv raisining yordamchisi

Biznes va tadbirkorlik oliy maktabi

Loyiha boshqaruvi yo'nalishi magistratura

Annotatsiya: Investitsiya faoliyati inson moliyaviy faoliyatining asosiy turlaridan biri hisoblanadi. Iqtisodiyotni shakllantirish salohiyati va mamlakatni moliyaviy sog'lomlashtirishga erishish ko'p jihatdan davlatga investitsiyalar oqimi bilan belgilanadi. Ushbu maqolada investitsiyalarning mualliflik tasnifi taklif etiladi. Mualliflar asosiy kapitalga qo'yilgan investitsiyalar hajmi to'g'risidagi statistik ma'lumotlarni tahlil qildilar, investitsiyalarning asosiy maqsadlari, omillari va muammolarini aniqladilar. Maqolada investitsiya jarayonining asosiy bosqichlari ko'rsatilgan, investitsiya loyihalari va ularni moliyalashtirish manbalarining asl tasnifi ishlab chiqilgan, shuningdek investitsiya loyihalarini amalga oshirishda yuzaga kelishi mumkin bo'lgan xavflarning asosiy toifalari ko'rsatilgan. Maqolada investitsiya loyihasining hujjatli shakli - biznes-rejaning asosiy bo'limlari tavsifi keltirilgan. Maqola mualliflarining fikriga ko'ra, samaradorlikni baholash vositalarini shakllantirish va moliyaviy va nomoliyaviy aktivlarga investitsiya qilish natijalarini dastlabki modellashtirish investitsiya jarayoni ishtirokchilarining xavf darajasini va salbiy kutishlarini kamaytirishga yordam beradi va investitsiya jarayonining eng maqbul bo'lishiga yordam beradi. investitsiya qilishda qarorlar. Shunday qilib, investitsiya salohiyatining ahamiyatini oshirish va undan investitsiya faoliyatida foydalanish rentabelligini oshirish mamlakatning investitsion jozibadorligini oshirish uchun shart-sharoit yaratish imkonini beradi.

Kalit so'zlar: Investitsiyalar; investitsiya loyihasi; investitsiya jarayoni; boshqaruv; qaror qabul qilish jarayoni; investitsiya maqsadlari; investitsion muammolar; investitsion risklar; investitsiya loyihalarini moliyalashtirish; samaradorlik belgisi.

Korxonaning investitsiya siyosati maksimal rentabellikning minimal risk bilan optimal kombinatsiyasi talabiga javob beradigan loyihalarni o'z ichiga oladi, degan bayonot korxonadan tashqarida bo'lgan investorlar - investitsiya kompaniyalari, tijorat banklari va mablag'lari bo'lgan, ammo mavjud bo'lmagan boshqa investorlar uchun ham amal qiladi. ma'lum bir maqsadda foydalanish zarurati bilan bog'liq bo'lgan usul. Ular uchun, albatta, asosiysi, foyda ko'proq, xavf kamroq va tavakkalchilikning oshishi rentabellikning ko'p marta o'sishi bilan qoplanishi kerak. Korxonaning investitsiya

siyosatini shakllantirishda ushbu talablar hisobga olinishi mumkin, ammo hal qiluvchi ahamiyatga ega emas. Korxonalar uchun investitsiya siyosati korxonaning raqobatbardoshligini, uzoq muddatda moliyaviy barqarorlikni ta'minlash vazifasiga bo'ysunadi. Shuning uchun u umume'tirof etilgan ma'noda samara bermaydigan loyihalarni o'z ichiga olishi mumkin, ya'ni ularni amalga oshirish foyda, daromadni oshirish shaklida to'g'ridan-to'g'ri ta'sir ko'rsatmaydi, lekin tashkilotning barqaror ishlashini ta'minlash uchun zarurdir. korxonalar. Bunday hollarda, loyihani amalga oshirish samarasi, agar loyiha amalga oshirilmaganda muqarrar bo'lgan yo'qotishlarning oldini olishdir. Ba'zan loyihani amalga oshirishdan hech qanday ko'rinadigan samara bo'lmaydi, uni amalga oshirish xarajatlari o'zini oqlamaydi, lekin uni investitsiya dasturiga kiritish zarur, chunki aks holda korxonaning raqobatbardoshligi tahdid ostida.

Shunday qilib, investitsiya siyosatini shakllantirish murakkab jarayon bo'lib, u uslubiy tavsiyalarda keltirilgan "rentabellik-xavf" nisbatini standart baholashga umuman tushmaydi, lekin bir qator omillarni, shu jumladan o'ziga xos omillarni hisobga olishni talab qiladi. har bir korxonaga. Investitsiya siyosati investitsiya faoliyatining asosiy yo'nalishlarini belgilaydi va nazorat vazifalari yoki ko'rsatkichlarini o'z ichiga olmaydi. Investitsion siyosatning maqsadlariga erishish investitsiya dasturlarini ishlab chiqish va amalga oshirish bilan ta'minlanadi. Agar investitsiya siyosati investitsiya faoliyatining asosiy yo'nalishlari, maqsad va vazifalarini belgilab bersa, investitsiya dasturi batafsil va har tomonlama asoslab berilgan aniq harakatlar rejasidir. Investitsiya siyosati uni amalga oshirish jarayonida yuzaga keladigan barcha ehtiyoj va imkoniyatlarni oldindan ko'ra olmaydi, lekin ular investitsiya dasturlarida hisobga olinishi mumkin va kerak.

Bundan tashqari, investitsiya dasturini unga kiritilgan investitsiya loyihalarining mexanik yig'indisi deb hisoblash mumkin emas, chunki u vazifalar va kutilayotgan natijalar nuqtai nazaridan bir qator loyihalarni amalga oshirishning sinergik samarasini aks ettiradi, ya'ni. bir qator loyihalarni amalga oshirishning yakuniy natijasi ularning har birini amalga oshirish natijalari yig'indisidan ko'proq bo'lishi mumkin. Masalan, yangi mahsulot yoki mahsulotning yangi turini ishlab chiqarishni o'zlashtirish loyihasini amalga oshirish gorizontal integratsiya qilish maqsadida o'xshash profildagi korxonani sotib olish bilan bevosita bog'liq emas, balki chuqurroq ixtisoslashtirishga imkon berishi mumkin. tarkibiy bo'linmalarning soni va buning natijasida ishlab chiqarish xarajatlarini kamaytirish, butun kompaniyada mehnat unumdorligini oshirish. Ushbu loyihalarning har birida alohida-alohida bu ta'sir o'z aksini topmaydi, balki investitsiya dasturida aks ettiriladi.

Zamonaviy korxonalarda investitsiya loyihalarini shakllantirish investitsiya loyihasini qo'llashning maqsadga muvofiqligiga ta'sir etuvchi omillarning to'liqligini hisobga oladigan ilmiy uslubiy yondashuvlarga asoslanadi. Hozirgi bosqichda har

qanday korxonaning rivojlanishi quvvatlarni yangilashni, ishlab chiqarish salohiyatini rivojlantirishni va uning faoliyati samaradorligini oshirishni ta'minlaydigan u yoki bu darajada investitsiyalarni jalb qilishni o'z ichiga oladi. So'nggi yillarda fanning turli sohalarida, xoh xorijiy, ham mahalliy ko'plab asarlarda bugungi kungacha o'zining asl ma'nosini yo'qotmagan (lotinchadan tarjima qilingan – "investitsiya") "investitsiya" tushunchasiga katta e'tibor berildi). Nuqtai nazarlardan birida aytilishicha, investitsiyalar real va moliyaviy resurslarning loyihalarga uzoq muddatli investitsiyalari bo'lib, ularning amalga oshirilishi real boylikning moddiy yoki axborot ko'rinishida ko'payishiga olib keladi. Boshqa nuqtai nazar vakillari investitsiyalarni jamiyatning ishlab chiqarish resurslarini ko'paytirish mexanizmi sifatida qaraydilar, investitsiyalar esa "...ishlab chiqarish va ishlab chiqarish vositalarini to'plash va tovar-moddiy zaxiralarni ko'paytirish xarajatlari". Investitsiyalar iqtisodiy kategoriya sifatida iqtisodiyotning o'sishini va uning ishlab chiqarish salohiyatini oshirishni oldindan belgilab beruvchi bir qator muhim funktsiyalarni bajaradi. Bularga quyidagilar kiradi:

- tartibga solish funktsiyasi - ishlab chiqarish va noishlab chiqarish sohalarida kapitalning oddiy va kengaytirilgan takror ishlab chiqarishni ta'minlash;

- rag'batlantiruvchi funktsiya - ishlab chiqarish vositalarini modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalar va innovatsion echimlarni joriy etish orqali ilmiy-texnikaviy taraqqiyotni tezlashtirish;

- indikativ funktsiya - maqsadlarga erishish uchun zarur mexanizmlarni yaratish, buning uchun barcha zarur vositalarni ishlab chiqish va yaratish, umuman iqtisodiyotda muvozanat va barqarorlikni saqlash;

- taqsimlovchi funktsiya - barcha xo'jalik aktivlarini o'z pul shaklidagi sohalar, tarmoqlar va tarmoqlar, iqtisodiyot ishtirokchilari o'rtasida bir xilda taqsimlash. Investitsion dasturlarni shakllantirish ilmiy yondashuvlarga asoslangan murakkab va ko'p vaqt talab qiladigan jarayon bo'lib, ularga rioya qilish belgilangan natijalarga o'z vaqtida, barcha zarur shartlarga rioya qilgan holda erishish imkonini beradi. Investitsion dasturlarni shakllantirish uchun turli xil uslubiy yondashuvlar va modellar mavjud bo'lib, ular ham bir qator afzalliklarga, ham bir qator kamchiliklarga ega.

Biz investitsiya loyihalarini shakllantirishga o'z nuqtai nazarimizdan eng qiziqarli metodologik yondashuvlarni ko'rib chiqdik, ular qo'llaniladigan usullarning to'liq kengligini ko'rsatadi. Shunday qilib, investitsiyalardan iqtisodiy va ijtimoiy loyihalarning asosi sifatida foydalanish korxonalarining ishlab chiqarish-xo'jalik faoliyatining joriy va istiqboldagi natijalariga bevosita ta'sir ko'rsatadi va shu orqali butun iqtisodiyotning rivojlanishiga, uning barqarorlashuvi, tiklanishiga samarali ta'sir ko'rsatadi. va tiklanish.

Foydalangan adabiyotlar:

1. Толстопятова Л.А. Формирование и развитие институтов региональной финансово-инвестиционной инфраструктуры // Теория и практика общественного развития. 2012. № 10.
2. Развитие предпринимательства: инновации, технологии, инвестиции: монография / [А. В. Шаркова и др.]. — 2-е изд. — Москва: Дашков и К°, 2021. — 351 с.
3. Чараева, М. В. Реальные инвестиции: учебное пособие / М. В. Чараева. Инфра-М, 2018. — 263 с.
4. Липсиц, И. В. Инвестиционный анализ: подготовка и оценка инвестиций в реальные активы: учебник: учебное пособие для студентов высших учебных заведений / И. В. Липсиц, В. В. Коссов. —Инфра-М, 2019. — 319 с.